

Πρόληψη & Ευαισθητοποίηση: Εκπαιδευτικά Εργαλεία για Μαθητές Δημοτικού, Γυμνασίου και Λυκείου

Μια πολυεπίπεδη προσέγγιση από το Δίκτυο Αλκοολογίας Κρήτης

Ευσταθοπούλου Αγγελική

Κοινωνική Λειτουργός, MSc Κοινωνικών Επιστημών

Συστημική Θεραπεύτρια

Γ. Γραμματέας Συλλόγου «Η ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ»

Η Ταυτότητα της Προσπάθειας: 25 Χρόνια Δράσης

Ο Φορέας: **Δίκτυο
Αλκοολογίας Κρήτης**
(Πιστοποιημένο από το
Υπουργείο Παιδείας)

Η Κινητήριος Δύναμη:
Σύλλογος στήριξης
«Η ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ»
(Ενεργός από το 1999)

Στόχος: Ευαισθητοποίηση και πρόληψη στους νέους μέσω στοχευμένων, ηλικιακά προσαρμοσμένων εκπαιδευτικών εργαλείων.

Μέθοδος: Εθελοντικές παρεμβάσεις στα σχολεία, συντονισμένες από ειδικούς (ιατρούς, ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς, "Υπηρέτες Δασκάλους").

Το Οικοσύστημα Πρόληψης στην Κρήτη

Θεσμικοί Συνεργάτες:
7η ΥΠΕ (Βασικός συνομιλητής),
Ιατρική Σχολή Κρήτης, Τροχαία Ηρακλείου.

Η ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ & ΕΘΕΛΟΝΤΕΣ

Εμβέλεια (2024-2026):
Πάνω από 600 μαθητές ενημερωμένοι.

Γεωγραφική Κάλυψη:
Πόλη Ηρακλείου & Ενδοχώρα (Αρχάνες, Αστερούσια, Μεσαρά, Προφήτης Ηλίας, Αρκαλοχώρι).

Η πρόληψη δεν είναι ατομική υπόθεση. Είναι αποτέλεσμα κοινοτικής συνέργειας.

Η Δύναμη της Βιωμένης Εμπειρίας

Η Επιστημονική Ομάδα

- Εθελοντές ιατροί, ψυχολόγοι, εκπαιδευμένοι 'Υπηρετές Δάσκαλοι' (Εκπαίδευση από καθ. κ. Μουζά & ψυχολόγο κ. Ανυφαντάκη).
- Απαιτείται παρακολούθηση ως παρατηρητές πριν την ανάληψη δράσης στα σχολεία.

Η Καταλυτική Παρουσία (ΚΟΠΑ)

- Συμμετοχή μελών των ΚΟΠΑ (Κλαμπ Οικογενειών με Προβλήματα από το Αλκοόλ) σε Γυμνάσια/Λύκεια.
- **Η Εμπειρία:** Προσωπική κατάθεση της πορείας προς την απεξάρτηση.
- **Ο Αντίκτυπος:** Απόλυτη προσήλωση, ησυχία και συγκίνηση από τους μαθητές. Η βιωμένη εμπειρία αποδεικνύεται το ισχυρότερο εκπαιδευτικό εργαλείο.

Μεθοδολογική Μήτρα: Προσαρμογή ανά Βαθμίδα

	Πρωτοβάθμια	Δευτεροβάθμια
Ηλικιακή Ομάδα	9-12 ετών (Δ', Ε', ΣΤ' Δημοτικού)	12-17 ετών (Γυμνάσιο & Α'-Β' Λυκείου)
Ηλικιακή Ομάδα		
Γνωσιακό Υπόβαθρο	Υπάρχει ήδη βασική ενημέρωση. Ικανότητα πρώιμης κριτικής σκέψης.	Κρίσιμη εφηβεία. Το Γυμνάσιο είναι η πιο απαιτητική ομάδα. Το Λύκειο φιλτράρει βαθύτερα την πληροφορία.
Προσέγγιση & Εργαλεία	Οικεία pop culture (π.χ. Minions), απλή απεικόνιση, Μαιευτική μέθοδος ερωτήσεων.	Ιστορική/Βιολογική ανάλυση, δεδομένα, σκληρή πραγματικότητα (π.χ. αλλοιωμένα όργανα).
Βασικός Στόχος	Αξιολόγηση υπαρχουσών στάσεων και πρόσβασης.	Αποδόμηση μύθων, κατανόηση βιολογικής/κοινωνικής βλάβης.

Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: Ο Γόνιμος Διάλογος

Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Ολιστική Προσέγγιση

Αναδρομή στη ζύμωση (6500 π.Χ.), απόσταση από Άραβες (1000 μ.Χ.), Αρχαία Ελλάδα (Διόνυσος, κεκραμένος οίνος).

Διαφημίσεις, αθλητισμός και η παγίδα των Alcorops (αναψυκτικά με 4% αλκοόλ και πολλή ζάχαρη).

Η ουσία του αλκοόλ ως ψυχοδραστική ένωση. Η διαδρομή και η δυσκολία μεταβολισμού στον οργανισμό.

Το αλκοόλ ως "πύλη" για άλλες ουσίες, επικίνδυνες συμπεριφορές και ρόλοι θύτη/θύματος.

Οπτικοποίηση της Βλάβης: Σώμα & Εγκέφαλος

Υγιής Κατάσταση

Αλλοιωμένη Κατάσταση

Σύγκριση υγιούς και κίρρωτικού ήπατος / Σύγκριση εγκεφαλικών δομών. (Το σημείο που προκαλεί τον μεγαλύτερο προβληματισμό).

Μεταβολισμός

Η βλάβη δεν είναι ομοιόμορφη. Εξαρτάται από:

- Φύλο (Γυναίκες vs. Άνδρες)
- Σωματικό Βάρος
- Ηλικία: Κρίσιμος κίνδυνος κάτω των 21 ετών.

Εμβρυικό Αλκοολικό Σύνδρομο (FAS)

Η κατανάλωση ακόμα και ελάχιστου αλκοόλ κατά την κύηση προκαλεί μόνιμες βλάβες. Δεν υπάρχει 'ασφαλής' ποσότητα.

Ο Κοινωνικός Ιστός και η Ψευδαίσθηση Ελέγχου

Βία & Παραβατικότητα

Αυξημένος κίνδυνος εμπλοκής
(ως θύμα ή ως θύτης).

Διαπροσωπικές Σχέσεις

Δυσκολίες στην επικοινωνία
και επικίνδυνες σεξουαλικές
συμπεριφορές.

Οδήγηση & Αλκοόλ

- Αργά αντανακλαστικά & «Όραση σε τούνελ».
- Μειωμένη συγκέντρωση και υπνηλία.
- Η επικίνδυνη ψευδαίσθηση: "Μπορώ να οδηγήσω".
- Βιωματική δράση: Γυαλιά προσομοίωσης μέθης.

ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΜΟΝΑΔΩΝ ΑΛΚΟΟΛ - Ο ΧΡΥΣΟΣ ΚΑΝΟΝΑΣ:
«ΟΣΟ ΛΙΓΟΤΕΡΟ, ΤΟΣΟ ΚΑΛΥΤΕΡΑ.»

Από τη Θεωρία στο Βίωμα

**Η γνώση από μόνη της δεν αλλάζει συμπεριφορές.
Πρέπει να συνδεθεί με το συναίσθημα.**

Μετά την ενημέρωση, η αίθουσα μετατρέπεται σε χώρο βιωματικής μάθησης:

- Προβολή του animation μικρού μήκους "Nuggets" (για τον προβληματισμό γύρω από τον κύκλο του εθισμού).
- Ενεργοποίηση των μαθητών μέσα από **Παιχνίδια Ρόλων**.

Το Σενάριο του Ρεθύμνου: Χαρτογράφηση της Κρίσης

«Είμαστε εκδρομή στο Ρέθυμνο. Την 1η βραδιά στα μπουζούκια, ένας μαθητής μεθάει. Καταλήγουμε στις Πρώτες Βοήθειες. Έρχονται οι γονείς.»

Η Αναστροφή Ρόλων: Οι μαθητές συχνά υποδύονται τους γονείς τους, αναδεικνύοντας τις πιέσεις ("πιες ένα ποτηράκι") από το ίδιο το οικογενειακό περιβάλλον.

Το Φαινόμενο της Σταγόνας: Αντίκτυπος στην Κοινότητα

Η παρέμβαση δεν σταματά στην πόρτα του σχολείου.
Οι μαθητές γίνονται πολλαπλασιαστές του μηνύματος.

Αρχάνες (Άνοιγμα στην Κοινότητα)

Εκδήλωση ευαισθητοποίησης παισιωμένη από το σχολείο με δημιουργία ζωγραφιών και μαντινάδων από τους ίδιους τους μαθητές.

Περιοχή Τάλως (Δράση στο Πεδίο)

Διαμοιρασμός ενημερωτικών φυλλαδίων από μαθητές Λυκείου, σε άμεση συνεργασία με την Τροχαία Ηρακλείου και την TOMY.

Το περιβάλλον παίζει ρόλο: Η ανταπόκριση των μαθητών είναι εντυπωσιακά πιο θετική όταν η δράση λαμβάνει χώρα εκτός της τυπικής σχολικής αίθουσας (π.χ. σε αμφιθέατρα της Ιατρικής Σχολής).

Αξιολόγηση & Μετρήσιμα Αποτελέσματα

PRE-ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

Μέτρηση Δεδομένων: Χρήση ερωτηματολογίων πριν την ενημέρωση για την καταγραφή της αρχικής κατάστασης.

POST-ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

Δείκτες Μέτρησης:

- Στάση του πληθυσμού απέναντι στο αλκοόλ.
- Επίπεδο γνώσεων ασφαλούς κατανάλωσης.
- Γενικότερη αντίληψη θεμάτων υγείας.

Ακαδημαϊκή Τεκμηρίωση:

Τα δεδομένα συγκεντρώνονται και αναλύονται σε **επιστημονικά συνέδρια** (π.χ. παρουσίαση Poster από τον ψυχίατρο κ. Γρινάκη του Αλκοολογικού Ιατρείου).

Η Πρόταση για το Μέλλον: Το Τρίγωνο της Πρόληψης

Κορυφή: Peer Education (Αλληλοδιδασκαλία)

Πρόταση της Προέδρου κ. Δ. Μαραγκάκη: Οι μαθητές να αναλαμβάνουν ρόλο εκπαιδευτή για τους μικρότερους, τελειοποιώντας την ενσωμάτωση της γνώσης.

ΟΛΙΣΤΙΚΗ
ΑΛΛΑΓΗ

Βάση Αριστερά: Σχολικές Μονάδες

Ενεργή υποστήριξη από τους εκπαιδευτικούς για την ενσωμάτωση βιωματικών δράσεων.

Βάση Δεξιά: Γονείς & Κηδεμόνες

Η κρίσιμη παράμετρος. Στην κουλτούρα της Κρήτης, η προτροπή για χρήση συχνά ξεκινά από το σπίτι. Επιτακτική ανάγκη εκπαίδευσης για τους ίδιους τους γονείς.

Αλλάζοντας την Κουλτούρα από τη Βάση

«Η πρόληψη δεν αρκεί να ακούγεται στη σχολική αίθουσα. Πρέπει να αντηχεί στην ευρύτερη κοινότητα.»

Ενδυναμώνοντας τους μαθητές, μετατοπίζοντας το βάρος στη βιωματική μάθηση και εμπλέκοντας άμεσα την οικογένεια, μπορούμε να σπάσουμε τον διαγενεακό κύκλο της προβληματικής χρήσης αλκοόλ.